

Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi

Mehmet Murat Karakaya¹

Giriş

İnsanlığa hidayet rehberi olarak gönderilen Kur'an-ı Kerim indiği günden bu yana Rabbimizin koruması altında olan ilahi bir kitaptır. *Muhakkak Kur'an'ı biz indirdik. Onun koruyucuları da bizleriz.*² ayeti bu muhafazanın bütün zamanları ve mekânları kapsayan bir muhafaza olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, Kur'an-ı Kerim, indiği günden bu yana Allah'ın koruması altında hiç değişmeden günümüze kadar ulaşmıştır.

Peygamberimize, vahiy meleği Cebrail (as) vasıtasıyla inen ayetler, peygamberimizin görevlendirdiği vahiy katipleri tarafından yazı malzemelerine aktarılıp korunmuştur. Ancak kimi sahabeler (ra) bununla yetinmemiş, ayetleri yazıya aktarmanın yanı sıra hıfz etmek suretiyle de Kur'an-ı Kerim'i koruma altına almışlardır. Daha sonraki süreçte, peygamberimizin (sav) "*Sizin en hayırlınız, Kuran'ı öğrenen ve öğretenidir.*" hadisine mazhar olmak isteyen Müslümanlar, indiği günden bugüne Kur'an-ı Kerim'i hafızalarında tutmaya çalışmışlardır.

Kur'an-ı Kerim Allah kelimidir. Bu sebeple sözlerin en güzeldir (Ehsene'l-Hadis)³. Sözlerin en güzeli olan Allah kelamını ezberlemek, Müslümanlar için bir şeref ve izzet kaynağıdır. Bu şerefe ve izzete nail olmak isteyen Müslümanlar, Kur'an-ı Kerim'i hıfz etmiş ve ilmiyle amel olmaya çalışmışlardır. Geçmişten bugüne İslam coğrafyasında ve özellikle ülkemizde Kur'an-ı Kerim'e olan ilgi en yüksek seviyede olmuştur. İslami duyarlığa sahip Müslümanlar Kur'an-ı Kerim'in hıfzedilmesine yönelik gerekli ilgi, alaka ve gayreti göstermişlerdir. Bugün, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı birçok Kur'an kursunda binlerce öğrenci Kur'an-ı Kerim'i hıfz etmek için eğitim görmektedir.

Ülkemizde hafızlık eğitimi için yaş ve zekâ açısından en uygun zaman dilimi ortaokul çağlarına denk gelen zaman dilimidir. Ortalama 10-15 yaş aralığına denk gelen

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Dini İlimler Fakültesi.

² 15/Hicr Suresi, 9.

³ 39/Zümer, 23; Ayetin bütün olarak meali şöyledir: "Allah, ayetleri birbirine benzeyen ve yer yer tekrar eden Kitap'ı sözlerin en güzeli olarak indirmiştir. Rablerinden korkanların, bu Kitap'tan tüyleri ürperir, sonra hem derileri ve hem de kalpleri Allah'ın zikrine yumuşar ve yatıştır. İşte bu Kitap, Allah'ın doğruluk rehberidir, onunla istediğini doğru yola erdirtir. Allah kimi de saptırırsa artık ona yol gösteren bulunmaz."

bu zaman diliminde öğrenciler daha çabuk, daha kolay ve daha kalıcı hafızlık yapılabilmektedir. Bu çerçevede Türkiye’de son yıllarda, hafızlık eğitiminin kolaylaştırılmasına yönelik yasal yönden mevzuat değişikliklerine de gidilmiş, Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 32/4 kapsamında ortaokul seviyesindeki öğrencilere Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur’an kurslarında okulla birlikte hafızlık eğitiminden yararlanma hakkı tanınmıştır. Bu Yönetmelik kapsamında, öğrencilerimize Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur’an kurslarında 1 (bir) yıl hafızlık eğitiminden yararlanma hakkı tanınmasından sonra 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü bazı imam hatip ortaokullarında örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi geliştirmiş ve uygulamaya başlatmıştır.⁴ Türkiye genelinde hâlen örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi uygulayan yirmi iki imam hatip ortaokulu bulunmaktadır.⁵

I. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Genel Amaçları

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü bünyesinde örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi uygulayan proje imam hatip ortaokullarında, öğrencilerin hafızlık eğitimi almalarının yanı sıra mesleki, akademik, sosyal, kültürel, sportif ve ahlaki gelişimlerinin sağlanması hedeflenmiştir.

Bu çerçevede öğrencilerin;

- a-** Kur’an-ı Kerim’i hıfz etmeleri, Kur’an-ı Kerim’in ana konularını bilmeleri, dinî ve ahlaki sorumluluklarının bilincinde olmaları ve din hizmetleri ile ilgili temel becerileri kazanmaları,
- b-** Akademik hayatlarını devam ettirmeleri, zihinsel ve sosyal yeteneklerini geliştirmeleri, ilgi ve kabiliyetlerine göre musikîde ve sportif alanlarda gelişmeleri,
- c-** İnsanlığa ve topluma katma değer üretebilen, okuyan, düşünen, tartışabilen; sosyal ilişkileri gelişmiş, kişi, grup ya da topluluklar arası yaşanan problemlere çözümler üretebilen, kendine ve değerlerine güvenen, liderlik becerisine ve evrensel değerlere sahip bireyler olarak yetişmeleri,

⁴ Bu proje, Din Öğretimi Genel Müdürü Nazif Yılmaz döneminde uygulamaya konmuştur.

⁵ Bk. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. “Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Uygulayan İmam Hatip Okullarımız”. Erişim: 27 Kasım 2018. https://dogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/11182954

- d- Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda donanımlı, özgüvenleri yüksek, kendi medeniyet değerlerimizin farkında olarak yetişmelerine ve ortaöğretime hazırlanmalarına katkı sağlanması,
- e- Yıl kaybının önüne geçilmesi, örgün eğitimin imkanlarından uzak kalmaksızın temel eğitimden ortaöğretime geçişte öğrenci ve veli beklentisinin karşılanması ve bir üst öğrenim kurumuna akademik açıdan hazırlanmalarının sağlanması,
- f- Hafızlık eğitiminin erken yaşta verilmesinin avantajlarından yararlanılması planlanmıştır.

Özetle, bu projede, öğrencilerin sosyal ve akademik hayattan uzak kalmadan akranlarıyla birlikte eğitim-öğretim görmeleri; temel eğitimden ortaöğretime geçişte veli beklentisinin karşılanması ve öğrencilerin bir üst öğrenim kurumuna akademik açıdan en üst seviyede hazırlanması esas alınmıştır.

II. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesinin Aşamaları

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü örgün eğitimle birlikte hafızlık projesinin sistemli ve sağlıklı bir şekilde yürütmesine yönelik bir dizi usul ve esaslar belirlemiş, proje okullarının uyacağı kıstasları aşamalar hâlinde açıklamıştır. Buna göre, hafızlık eğitimi altı aşamadan oluşmaktadır. Bunlar:

a) Öğrenci Seçimi Aşaması: İlkokul 4. sınıfı bitiren öğrenciler arasından hafızlığa kabiliyeti olan öğrenciler, proje imam hatip ortaokulu müdürlüğünün başkanlığında oluşturulan bir komisyon tarafından mayıs ve haziran aylarında seçilmektedir. Öğrencilerin seçiminde akademik düzey, Kur'an-ı Kerim okuma düzeyi, ezberleme-yorumlama kabiliyeti ve genel yetenek bilgisi esas alınmaktadır.

b) Hafızlık Ön Hazırlık Eğitimi Aşaması: Seçilen öğrenciler, yaz aylarında en az 6 haftalık hafızlık ön eğitimi programında yoğunlaştırılmış Kur'an eğitimi almakta, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılmaktadır.

c) Hafızlığa Hazırlık Aşaması: Yaz eğitimi sonrasında hafızlık yapabileceğine kanaat getirilen ve 5. sınıfa kaydı yapılan öğrencilere, İmam Hatip Ortaokulları Haftalık Ders Çizelgesi'nin 4. Maddesi gereğince haftada dokuz (9) saat Kur'an-ı Kerim dersi

verilmektedir. Hafızlığa hazırlık sürecinin en geç o yılın aralık ayı sonunda bitirilmesi planlanmaktadır.

d) Hafızlık Başlangıcı Aşaması: Hafızlığa hazırlık sürecini tamamlayan öğrenciler, 5. sınıfın ocak ayında hafızlık yapmaya başlamaktadır.

e) Hafızlık Yapma Aşaması: Hafızlığa başlayan öğrenciler, 6. sınıfta Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları yönetmeliği Madde 32/4 kapsamında okula 1 (bir) yıl ara vermekte ve iş birliği yapılan Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kursunda hafızlık sürecini tamamlamaktadır. Bu çerçevede, 6. Sınıfta okula ara veren öğrencilerin en fazla 15 (onbeş) aylık süre içerisinde hafızlıklarını tamamlamaları planlanmaktadır.

f) Hafızlık Pekiştirme Aşaması: Bu aşamada ise, 6. Sınıfta ara veren ve o yılın Haziran ayında ilgili yönetmeliğe göre sınava girerek sınıfını geçen "hafız öğrenciler" 7. ve 8. sınıflarda akademik alana yoğunlaşmakta ve aynı zamanda hafızlıklarını pekiştirmektedirler.⁶

Görüldüğü üzere bu aşamalar, hafızlık eğitiminin sistematik bir şekilde yapıldığını ve yapılması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca vurgulamak gerekir ki hem hafızlığı hem de akademik eğitimi birlikte kapsadığı için bu eğitim belirli kriterler üzerinden seçilen öğrenciler üzerinden yürütülebilmektedir. Zira öğrenci seçimi yapılmadığı takdirde Kur'an kurslarına ve okullara kaydı yapılan her öğrencinin hafızlığın ve akademik eğitimin her ikisinin birden üstesinden gelmesi mümkün olmayabilir.

Sonuç

Ülkemizde hafızlık eğitimi, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kurslarında verilmektedir. Özellikle ilkokulu bitiren öğrenciler, Kur'an kurslarına kayıt yaptırarak üç yıl süren eğitim sürecinde hafızlıklarını tamamlamaktadır. Bu süre içerisinde öğrenciler -genelde- Millî Eğitim Bakanlığına bağlı herhangi bir örgün eğitim kurumuna devam etmeyip sadece hafızlık eğitimine odaklanmakta ve akademik ortamlardan uzak kalmaktadırlar. Hafızlığını tamamlayan öğrenciler ise, Kur'an kurslarından ayrıldıktan

⁶ Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Uygulama Usul ve Esasları, 12-38.

sonra örgün veya açık öğretim imkânlarından yararlanmak isteseler de hazırbulunuşluk düzeyleri yeterli olmadığından genelde kendilerinden beklenen akademik başarıyı göstermekte zorlanmaktadırlar.

Örgün eğitimle birlikte hafızlık projesinde ise hafızlık eğitimi Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kursları ve imam hatip ortaokulları işbirliğinde yapılmaktadır. Bu projede, öğrenciler, hem Kur'an kursunun hem de imam hatip ortaokulunun kayıtlı öğrencisidir. Ancak bu projenin temel farkı, öğrencilerin ailelerinin yanında gündüzlü olarak kalmaları ve akranlarıyla birlikte akademik hayattan uzaklaşmadan hafızlık eğitimini tamamlamalarıdır. Nitekim bu uygulama, halkımız nezdinde büyük ilgi görmüş; ülkemizde örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi uygulayan program imam hatip ortaokullarının sayısı hızla çoğalmıştır.

Örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi kendi içerisinde birçok zorlukları barındırır da Türkiye'de var olan eğitim sistemi ve eğitim sistmine yönelik 2023 vizyonu göz önünde bulundurulduğunda bu projenin devam ettirilmesi elzem görünmektedir. Tekrar etmek gerekirse bu projenin en önemli özelliği öğrenciyi akademik hayattan ve ortamdaki uzaklaştırmaması, öğrenciyi ailesi ve akranlarıyla bir arada eğitim-öğretimin içerisinde tutmasıdır. Dolayısıyla bütüncül olarak bakıldığında, bu projenin öğrenci doğasına en uygun hafızlık projesi olduğu söylenebilir.

Kaynakça

Kur'an-ı Kerim Türkçe Meali. Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Uygulama Usul ve Esasları.